

„Motýlkovití kůrovci“ a ideologické pnutí v hlavě Jaroslava Šonky

Jaroslav Šonka publikoval 22. 6. 2014 v Parlamentních listech úvahu „Soužití po milióny let“, kde uvádí, že již asi před 70 mil. let „se ustálilo soužití malých motýlků, ke kterým patří dnešní kůrovec, s jehličnany“. V neurovaném myšlenkovém sledu dále fabuluje, že kůrovci konkurují člověku a zejména „ohrožují hospodaření svobodných obcí Národního parku Šumava“ (spekulace autora by si zasloužila osvětlit!), které se pak staví proti rozšíření bezzásahových zón. Proto by se měly tyto „divoké snahy obcí, o omezení ochrany přírody, zredukovat“. Za nejpádnější argumenty považuje čísla: „Kůrovec a jehličnany mají za sebou harmonických 70 mil. let, a dnešní zralé úvahy jsou produktem posledních pětadvaceti. Kdo se tedy prověřil déle?“

Nepochybně pragmatický politolog, publicista a novinář se v příspěvku nepouštěl do dalších podrobností, je ale zřejmé, že se pokusil podpořit, a s pomocí podivných argumentů ospravedlnit zvýšení rozlohy bezzásahových zón, ergo divoké přírody a divočiny. Není prvním, koho citová touha po zážitku divokosti přírody, opěvovaném např. americkými literáty v tavných Národních parcích, natolik ovábila, že zcela pominul některé, opakovaně uváděné protiargumenty. Nejde jen o to, že NPŠ, o rozloze pouhých 68 tis. ha je zanedbatelným, nesvébytným trpaslíkem oproti např. americkým a Kanadským Národním parkům o rozloze obvykle více, než tisíc km². Podstatné je, že se v těchto parcích zachovala původní, člověkem neovlivněná příroda, která se přirozeně a nepřerušovaně vyvíjí pouze působením přírodních sil a zejména klimatických vlivů.

Oproti tomu na Šumavě zůstalo jakž, takž zachováno původně snad asi jen 8 tis. ha lesa. Po té, co byla opuštěna lesnická koncepce postupné obnovy lesa, který by byl blízký původním přirozeným lesním společenstvům a kůrovec se díky „zeleným“ ministrům životního prostředí začal považovat za nástroj, který vytvoří divočinu, uhynuly poslední staré původní smrky a vlastně to nejčennější, co na Šumavě z lesa zbylo. Argumenty, že „kůrovec je přirozenou součástí smrčiny“ pane Šonko platí pouze tehdy, když také smrčiny jsou přirozené, jsou věkově a prostorově diversifikovány, a jsou na odpovídajících stanovištích. Tento axiom byl z ideologických pohnutek a kvůli nastolení vědě neznámého pojmu DIVOČINA porušen tvrzením, že divoká příroda vzniká bez ohledu na výchozí stav ekosystému, důležité je, aby člověk již dále nezasahoval a ponechal vše samovolně se vyvíjet.

Patrně jste si ale neuvědomil, že svým tvrzením o „harmonickém vývoji jehličnanů a kůrovců po dobu sedmdesát milionů let“ jste ale vůbec nepodpořil dost zručné myšlenkové schéma o „očistném působení kůrovce“ na smrčiny a obecně na lesy Národního parku Šumava. V prvé řadě se ukázalo, že plácáte nesmysly a že se, podobně jako mnoho jiných intelektuálů i „aktivistů“, vyjadřujete k problému, který vnímáte pouze emotivně, aniž byste např. o vývoji přírody a lesa cokoli věděli.

Kdy vznikaly současné lesní ekosystémy střední Evropy a tudíž také horské smrčiny v NPŠ ? Nebylo to totiž „70 milionů let harmonického vývoje“, ale pouze asi 5 až 7 tisíc let, kdy v poledové době, zvané boreál, a na počátku atlantiku, došlo ve střední Evropě k postupnému zalesnění tundry, zprvu borovicí a postupně také smrkem. Po dalším oteplení a šíření buku, jedle a dalších listnáčů, ustoupil smrk až do hor, do výšek nad 1000 m. Zde vytvářel rozvolněné a věkově strukturované porosty, kde staré stromy hynuly a živili se na nich kůrovci, ale zároveň již byly dávno podrostlé různě starým potomstvem. Jsme zajedno v tom, že v takových smrkových společenstvech tvoří kůrovci nedílnou součást, bez nich by generační obměna neměla žádoucí dynamiku.

Vlivem lidské exploatace lesů se ale toto harmonické schéma rozbilo, to jistě. Nelze ale za lidský zásah považovat také ideologický impulz zelených aktivistů, spřízněných vědců a rozhodnutí ministrů strany zelených, kteří podlehli kouzlu divočiny a všemocné přírody, a ponechali kůrovci „volnou ruku“? Aniž by se namáhali, ptát se, co nastane s lesy a krajinou a jaké jejich funkce budou

ohroženy. Nové zelené náboženství – „zdivočení přírody“ (Rewilding) Na rozdíl od klasického pojetí ochrany přírody, kdy ochrana je odstupňovaná, a dá se říci, vychází dlouhodobě z vědeckých poznatků biologických disciplín a poznatků lesnických věd, se nyní objevují nové trendy. Jejich šířitelem u nás je hlavně Hnutí Duha, další sympatizanti z ostatních NGO a spřízněné duše s emotivním vztahem k „Přírodě“. Jak ukázal nedávný kongres v Salamance, je ideologický rámec hnutí poměrně nesourodý a ne dost propracovaný. Např. v jihoamerických státech a v Africe zní požadavek na ochranu a zachování původní přírody, v Evropě, kde původní příroda již dávno vymizela, je náplní pojmu „zdivočení“ snaha ponechat „vytěžená území“ bez lidského zásahu. Řekli bychom revitalizovat, podle nového pojetí tedy „zdivočet“. V Evropě je mimo to snaha, ponechat co největší území, v odlehlých, dosud málo civilizací dotčených územích bez zásahu člověka. Např. v Iberii, deltě Dunaje, rumunských Karpatech, Velebitu, Apeninách apod. Zde by se měly, v jakž, takž zachovaných ekosystémech, obnovit přirozené přírodní procesy, což lze podpořit, pokud s tím budou souhlasit také vlády příslušných států.

Je zřejmé, že koncepce NPŠ, protěžovaná Duhou, je od začátku v rozporu s původním záměrem ochrany přírody. Nejde totiž, v případě lesa, o ochranu původních společenstev (biogeocenóz) a tendence je obnovit, jak je u nás běžné např. v přírodních rezervacích, ale je zde nyní zřejmá a nezakrytá snaha toto území nechat „zdivočet“. Při tom se ale ukazuje, že tento koncept dokonce vybočuje z Evropského záměru, protože nejde o území „vytěžené“ a nenachází se ani „mimo civilizaci“. Je to primárně pouze úsilí Duhy, které se dlouhodobě, cílevědomě a usilovně pokouší, historicky kulturně využívané území, s dávnou tradicí a v samém srdci Evropy, nechat „zdivočet“. Jenom proto, že zde kdysi došlo k vystěhování starousedlíků a zdálo se tehdy, že bude opuštěné (proto zde byl také vyhlášen Národní park). Jak tento cílený útok a nastolení divokosti, zdivočení (i s pomocí „divokých žen“) dopadl, je všeobecně známo. Provázely ho odborné omyly, laické a chybné názory aktivistů, mimo jiné např. na úlohu kůrovců v přirozených smrčínách, podporované často také ideologicky zkorumpovanou částí vědecké obce.

Nové usilování o zvýšení výměry tzv. bezzásahové zóny by vedlo bezpochyby k nastartování nové kůrovcové kalamity, k dalšímu hynutí vzrostlého lesa a kácení v zónách, kde je těžba povolena. Les by se pouze vzdaloval svému původnímu stavu, a jak již bylo řečeno, dokud se tento stav nepodaří obnovit, nemá smysl hovořit o bezzásahovosti. Je smutné, že o cílech ochrany přírody v NPŠ a o tom, jak je dosáhnout se snaží rozhodovat lidé, kteří o samotné ochraně přírody, která má u nás mimochodem dlouhou tradici a vysokou odbornou úroveň, prakticky nic neví. A ani vlastně nemusí vědět. Cílem je přece dosažení divočiny, divokosti přírody a co největší dramatickosti disturbancí, mezi něž patří i kůrovcové hynutí lesa. Nové se přece rodí na popelu starého – to jsme již v minulosti často slýchali.

To jsou snad nejvýznamnější závěry předloženého příspěvku, které mění pohled na aktivity Duhy, politiky (zástupce Strany zelených, některé zástupce v Evropském parlamentu) a vědce, kteří za cenu podpory této ideologie se byli ochotni dokonce zpronevěřit etice vědecké práce.

Parlamentnilisty.cz, 22. 6. 2014

Prohlášení předsedy Vědecké sekce Rady NPŠ (prof. Ing. Radomír Mrkvy) -

Vyjádření k aktivitám MVDr. Bláhy a „Usnesení VS Rady NPŠ ze dne 24. 5. 2006

I když jsem opakovaně nabádal, aby se někteří členové vědecké sekce nepokoušeli o jakási „nátlaková“ vyjádření k údajnému zpolitizování některých rozhodnutí, týkajících se rozhodování v NPŠ, přesto bylo sestaveno „Prohlášení Vědecké sekce ... k situaci v NPŠ“. K němu jsme s kolegou Urbanem vydali Stanovisko, v němž jsme se pokusili upozornit na širší souvislosti a celkový problém NPŠ. Ten spočívá v zásadních koncepčních nedostacích a odborně nezdůvodněnému úsilí současného vedení Správy NPŠ o jakési „nové směřování“. **Za naprosto prioritní totiž považujeme vyřešení cílů ochrany přírody, které mají být v NPŠ dosaženy a k tomu pak má směřovat např. také způsob rozšiřování zón, volba režimu zasahování proti lýkožroutu, způsoby obnovního managementu lesních ekosystémů apod.**

Abychom si nejprve ujasnili tyto otázky, otevřel jsem diskusi a pro zjednodušení a jednoznačnost zaujímaných stanovisek také hlasování ku 5 bodům. Předpokládal jsem, že po shrnutí názorů a výsledků tohoto hlasování zaujme vědecká sekce také stanovisko a to v širších souvislostech k aktuálnímu správnímu projednávání managementu kůrovce. Někteří členové však tomu rozuměli tak, že mají hlasovat buď pro Prohlášení ... (Bláha, Prach) nebo pro Stanovisko ... (Mrkva, Urban), což ovšem nebylo záměrem. Někteří členové se nevyjádřili vůbec a nebo se pro zaneprázdnění omluvili.

Bohužel konstatuji, že MVDr Bláha svévolně podnikl rychlé kroky ku prosazení zamýšleného zveřejnění a medializaci textu, který vydává za stanovisko Vědecké sekce a dokládá poměrem hlasů ve hlasování per rollam (mimořádně počty nesouhlasí s počty členů, kteří se vyjádřili či zdrželi). Bez ohledu na formální správnost takového postupu nepokládám rychle formulované „Usnesení Vědecké sekce Rady NPŠ“ za odpovídající, morální a etické.

Nejenže se zde vydává názor, několika ředitelem NPŠ účelově vybraných zástupců institucí za názor vědecký, ale postup, který byl použit odpovídá aktivitám bojůvek soukmenovců nebo stranických skupin se všemi rysy totalitních manýrů. Tak si ovšem práci vědecké sekce lze jen stěží představit, když její funkce by měla být poradní a iniciující. Vědeckou prací také není organizování mediálních kampaní a fanatické prosazování subjektivních konstrukcí a představ o „divočině“, jako předloze pro směřování ochrany přírody u nás.

Závěrem žádám všechny členy vědecké sekce, aby se vyjádřili jednoznačně k 5 bodům, obsaženým ve Stanovisku ... (Mrkva, Urban) a pokud to má být terminováno, pak do 31. 5. 2006. Pak má teprve smysl projednávat a doporučovat Správě další postup ve věci správního řízení k asanaci kůrovce apod.

Do té doby vyzývám MVDr. Bláhu ke zdrženlivosti a nesouhlasím se svévolným vydáváním a rozšiřováním „Usnesení ..“ o „Prohlášení Vědecké sekce ...“

Pokud se tak přesto stane, opakovaně vybízím ředitele NPŠ Ing. Pavlíčko, aby vědeckou sekci rozpustil a nově ustanovil podle navrženého schéma, mimo jiné shodného s praxí Národního parku Bavorský les.